

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІ в політичному житті суспільства

Освітня програма “Політологія”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів
протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ЗМІ в політичному житті суспільства
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Матвієнків Світлана Миколаївна
Контактний телефон викладача	+38(0342)59-61-46
E-mail викладача	svitlana.matviienkiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «ЗМІ в політичному житті суспільства» є нормативною дисципліною зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політології», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Зміст даної дисципліни полягає у тому, щоб ввести студентів у галузь знань, об'єктом якої є засоби масової інформації (ЗМІ) як особливий соціальний інститут зі своїми специфічними функціями</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни є вироблення у студентів конкретних навичок роботи з політичною інформацією: як її безпосереднього представлення у друкованих та аудіовізуальних ЗМІ, так і опосередкованого використання чи стратегічного врахування для успішного функціонування медіальної системи. Усвідомлення та якнайширше й кваліфіковане застосування знань з політичної журналістики є гарантом фахового висвітлення проблем політичної сфери.</p> <p>У цьому контексті основні завдання даного курсу полягають у тому, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дати студентам потрібні знання з проблематики ролі сучасних ЗМІ в політичній системі суспільства; - виробити конкретні навички роботи з політичною інформацією (як її безпосереднього представлення у рамках друкованих та аудіовізуальних ЗМІ, так і опосередкованого використання чи стратегічного врахування для успішного функціонування медіальної системи). - обґрунтувати історію виникнення журналістики, яка покликана задовольняти попит людей на відомості про навколишній світ, а особливо – на новини політичного характеру; - виділити особливості сучасних ЗМІ, що мають суттєві відмінності від колишніх мас-медіа; - засвоїти принципи, на яких будуються ЗМІ та їх функції, місце і роль у висвітленні політичних процесів і політичних кампаній; - проаналізувати творчу лабораторію журналіста, починаючи із вміння спостерігати політичні процеси, робити в результаті висновки про найбільш значимі теми і добирати потім факти для майбутнього виступу в газеті, журналі, по телебаченню, радіо, Інтернет-виданні, використовуючи найбільш дохідливі та яскраві мовні засоби, жанри; - виявити вплив ЗМІ на політичну свідомість громадян. 	
4. Компетентності	
Інтегральна компетентність	
<p>ІК01 Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення</p>	

наявних та створення нових цілісних політологічних знань та/або професійної практики. із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК03. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем та режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

СК04. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

СК05. Комплексне застосування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері, опису, пояснення й оцінювання політичних процесів та явищ у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК07. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

5. Результати навчання

РН01 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері політологічної діяльності.

РН04. Мати навички професійної комунікації, широко використовуючи понятійно-категоріальний апарат політичної науки.

РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у політологічній діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів (зокрема, депутатів) та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні.

РН15. Виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	58

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
третій	Політологія	другий	нормативний
Тематика курсу			
<p>Тема 1. Зародження та становлення журналістики. Тема 2. Методологічні проблеми історії української журналістики Тема 3. Концепції журналістики у філософських теоріях 20 століття Тема 4. ЗМІ як галузь суспільно-політичної діяльності Тема 5. Аудіовізуальні та друковані ЗМІ: специфіка та структура Тема 6. Мас-медіа та політична свідомість громадян Тема 7. Правові основи діяльності засобів масової інформації</p> <p><i>Перелік питань для обговорення на лекціях та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.</i></p>			
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поточний контроль – 20 балів; 2) написання контрольної роботи – 20 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру– 10 балів (з них 7 балів – за проєкт, 3 бали – за представлення) <p>Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – іспит, проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання здобувачем передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів Разом – 100 балів</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; <p>Загальна кількість – 20 балів.</p>		
Семінарські заняття	Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється		

	за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.
8. Політика курсу	
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “ЗМІ в політичному житті суспільства” передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>	

9. Рекомендована література

- Абетка політична. Засоби масової інформації і політика: навчальний посібник. За наук. ред. О.В. Радченка; Редактор- упорядник М. Д. Городок, Вид. 11-е, доп. і перероб. Київ.: Вид-во «Березовська», 2016. 48с.
- Авксентьева Т. Г. Політика і влада в інформаційну епоху: український контекст : монографія. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 324 с.
- Бондар Ю.В. Національний інформаційний простір новітньої України: становлення та функціонування у процесі політичної трансформації суспільства: Монографія. К.: МАУП, 2007. 184 с.
- Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: монографія. К.: Вид-во Інституту журналістики КНУ імені Т. Шевченка, 2006.236 с.
- Гол Дж. Онлайнвова журналістика.. К.: К.І.С., 2005. 122 с.
- Гриценко О. М., Шкляр В. І. Основи теорії міжнародної журналістики. К.: Вид. – полігр. центр “Київський університет”, 2002. 304 с.
- Денисюк С. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 276 с.
- Дуцик, Діана. Політична журналістика. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005.138 с.
- Житарюк М.Г. Теорії та моделі масової інформації (Масова комунікація): навч. посібн. Львів, 2015. 220 с.
- Журналістика та основи редакторської майстерності: Навч. посіб. Рекомендовано МОН/ Жадько В.О. К., 2012. 217 с.
- Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 2-е вид., перер. і доп. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.
- Іванов В. Ф. Основні теорії масової комунікації і журналістики: навч. посіб.; за наук. ред. В. Різуна. К.: Центр вільної преси, 2010. 258 с.
- Іванов В. Журналістська етика: підручник / В. Іванов, В. Сердюк. Київ: Вища школа, 2006. 232 с.

- Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник / А. А. Чічановський, О. Г. Старіш. К. : Грамота, 2010. 568 с.
- Квіт С. Масові комунікації: Підручник. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с.
- Крейг, Ричард. Інтернет-журналістика: робота журналіста і редактора у нових ЗМІ/ Перек. з англ. А. Іщенка. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 324 с.
- Кузнецова О. Д. Засоби масової комунікації: Навч. посіб. Львів, 2005. 200с.
- Кузнецова О. Д. Аналітичні методи в журналістиці: Навч. посібник. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 120 с.
- Кузнецова О. Професійна етика журналістів: Навчальний посібник. Львів, 2007. 246 с.
- Куляс І., Головенко Р., Земляна І. ЗМІ та вибори. Саморегуляція, безпека, закони / За заг. ред. Н.Лигачової-Чернолуцької, О. Романюк, Київ, 2018. 100 с.
- Кафарська О.Б., Матвієнків С.М. Засоби масової комунікації в політичній системі України // Політична система України: проблеми становлення і розвитку: монографія / [В.С. Великочий, М.А. Генік, Г.О. Дичківська та ін.]; За ред. В.І. Кафарського К.: Центр учбової літератури, 2008. С. 390-405
- Матвієнків С.М. Інформаційний простір сучасної України як складова національної безпеки і суверенітету держави/ Політична наука: теорія, методологія, практика: монографія/ [за ред. Климончука В.Й.]; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаніка; Факультет іст., політол. і міжнар. відносин.- Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2021. с. 207-225
- Матвієнків С.М. Регіональні ЗМІ: функціональні особливості та вплив на інформаційний простір держави (досвід Івано-Франківщини): монографія / С. М. Матвієнків. Івано-Франківськ Симфонія форте, 2022. 268 с.
- Матвієнків С.М. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства / Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 6.030104 «Політологія». Івано-Франківськ: НАІР, 2018. С.62
- Матвієнків С.М. Регіональні ЗМІ України в контексті політичних трансформацій суспільства. Політологічні записки: Збірник наукових праць.Вип.1(9). Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2014. С.56-64
- Матвієнків С.М. Регіональні ЗМІ як інструмент формування локальної ідентичності. Політичне життя/ Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця: Видавництво Донецького національного університету імені Василя Стуса. №4, 2017. С.83-86
- Матвієнків С.М. Зв'язки органів місцевої влади з громадськістю (на прикладі Івано-Франківщини). Прикарпатський вісник НТШ. Думка. 2018. №5(49). С.136-145
- Матвієнків С.М. Організація і методи комунікації органів державної влади із засобами масової інформації (на прикладі Івано-Франківської області). Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. Львів, Вип. 19. 2018. С. 162-169
- Матвієнків С.М. Інформаційний простір сучасної України: законодавчий аспект. Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Політичні науки. Випуск 83 / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2019. С. 74-84
- Матвієнків С.М. Роль періодичних видань у розвитку україно-польських відносин на Прикарпатті. Гуманітарні візії. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2020. Том 6. № 2. С. 34-40
- Марущак А.І. Інформаційне право: Доступ до інформації: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2007. 532 с.
- Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації/ перек. з англ. Оля Возьна, Галина Сташків. Львів: Літопис, 2010. 538.
- Манфред Май. Медіа-політика в інформаційному суспільстві; пер. з нім. В. Климченко та В. Олійник ; за ред. В. Іванова. К.: Акад. укр. преси, Центр вільної преси, 2011. 286 с.

- Мей Кристофер. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд. / Пер. з англійської. К.: “К.І.С.”, 2004. XIV с., 220 с.
- Михайлин І. Л. Основи журналістики: Підручник. Вид. 3-е доп. К.: ЦУЛ, 2002. 284 с.
- Михайлин І. Л. Історія української журналістики XIX століття: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 720 с.
- Москаленко А. З. Теорія журналістики. К.: ЕксОб, 2002. 334 с.
- Партико З.В. Теорія масової інформації та комунікації: Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2008. 292 с.
- Потятиник Б. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
- Почепцов Г. Г., Чукут С.А. Інформаційна політика: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 663 с.
- Приступенко Т.О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності ЗМІ: Навч. посіб. Рекомендовано МОН. К.: Знання, 2011. 351 с.
- Права людини та мас-медіа в Україні: Збірник конспектів лекцій [Тексти] / Авт. кол. – За ред. Виртосу. К. Київ: Ін-тут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2018. 260 с.
- Сучасні інформаційні технології: Навч. посібник. 2-е вид., випр., Рекомендоване МОН/Косинський В.І., Швець О.Ф. К., 2012. 318с.
- Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності ЗМІ: Навч. посіб. Рекомендовано МОН/ Приступенко Т.О. К., 2011. 351 с.
- Фінклер Ю. Е. Мас-медіа та влада: технологія взаємин: монографія. Львів: Аз-Арт, 2003. 212 с.
- Хітрова Т. В. Історія зарубіжної журналістики: навчально-методичний посібник. Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. 145с.
- Чекмишев О. В. Основи журналістики. Теорія і практика журналістського фаху [Текст]: навч. посіб Київ : Київ. ун-т, 2018. 198 с.
- Штромайер, Герд. Політика і мас-медіа/ Пер. з нім. А. Орган. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 303с.
- Шпак В. Друковані ЗМІ України: історіографічний аспект//Український інформаційний простір. К.: Київський національний університет культури і мистецтв, 2018 № 1.113-120

Викладач

С. М. Матвієнків